

האו ניב ברס יטָה העברית ב ירושלים
המכון ליחסים בינלאומיים ע"ש לאונרד דיוויס

עיקרי הסכוז בין ישראל לעرب

יהושפט הרכבי

האוניברסיטה העברית בירושלים
המכוון ליחסים בינלאומיים ע"ש לאונרד דיוויס

עיקרי השלוח בין ישראל לעرب

יהושפט הרפבי

Yehoshafat Harkabi

Main Features of the Arab-Israeli Conflict

January, 1988

תוכן הפרטום אינו משקף בהכרח את עמדת המכוון

השינוי בעמדות הערביות

שנים רבות נקטו הערבים עד מה נחרצתם שלילתם את קיומה של ישראל (פוליטי-סידיות). אולם סכטוך הוא תחילה למידה, שבמהלכו החלו חוגים ערביים חשובים למתן את עמדותם המדינית, אפילו אם חלום היעלה של ישראל המשיך לשובב את רוחם. התפתחות זו הביאה את סדאות להסכים לשולם עמו. החשוב לנו הוא שמטרת חיסול ישראל תחול להיות להם ל"מדיניות" (Policy), בהבחנה מ"תכנית גזולה" (Grand Design) שבחלום. אין דרך לעקור מלבד עמים חלומות זדון, שעלו לסתור לחתميد גם אחר הסדרים מדיניים. ההסדר המדיני הוא שבסופו של דבר משרשים ומבטלים, ואילו אי-הסדר משרישים ומחזקם.

ההפרדה בין "תכנית גזולה" של תקוות ישראלי תיעלם, ל"מדיניות" של הסכמה להסדר מדיני עמה, פשוטה ממצרים לחלקים אחרים, כמו ירדן, לרבות אש"ף. שינוי זה לא בא ממשום שנתחבנו, אלא משום החקירה שהיסול ישראלי אינו אפשרי, או שהוא כרוץ במחיר גבוה לעربים, וכי בהיעדר הסדר יתפתח גי הנום ממנו יסבלו בראש ובראשונה הישראלים והפלסטינים, ואולם גם עמי המזרח התיכון, או בשונו של המלך חוסיין תחולל "שואה" באזור כולו.

כתוצאה ממשינוי זה בתפיסתם הגיעו אש"ף וירדן ליישרל הסדר מדיני בהסכם חוסיין-ערפאט מפברואר 1985, שבמרכזו הונח העיקרונות, שהוא מהפכני בתולדות הסכטוך ולא היה דומה לו לפני כן: "הטריטוריה עברו השלום", כאמור, נוכנות שלום תמורת נסיגת מהשטחים הכבושים ב-1967. ההדגשה שהכוונה לכיבושי 1967 חוותה במסמכים ערביים, לרבות החלטות ועידות הפסגה בפאס (ספטמבר 1982 ובעמאן נובמבר 1987). בוודאי שהניסיוחים הערביים אינם מספקים וייש בהם כפל-משמעות, ואולם הם בגדיר התחלת שארץ לאחוזה בה. התוצאות לא תבואו מצד הערבי, אלא אם כן יהיה בטוח, בסיווגו, וכפי ששאדת היה בטוח, כי יש שכר להתמתנותו. ואילו הצעת חוסיין-ערפאט נתקלה בדחיה גמורה מצד ישראל. על השינוי בעמדות הפלסטינים, ראה בחוברת: האמנה הפלסטינית במבחן הזמן והמעשה, בהזאת שירות הפירוטים של מרכז ההסברה, 1987).

כמו בסבר, שינוי זה אינו רק שינוי טקטי, אלא הוא אסטרטגי.

מציגות ישראל

הבחירה שעומדת בפני ישראל אינה בין טוב לרע, אלא בין רע לגרוע. בגין הסדר צפויות ההתפתחויות הבאות: מבחינה דמוגרפית, הערבים יהפכו לרוב או קרוב לרוב, ואין להניח אפשרות קיום מדינה יהודית לאורץ ימים הקרוב למחצית אוכלוסייתם הם ערבים. הערבים בשטחים יתגעו. גיהנום שיתפתח כאן

וושח מורה של הרצאה בכנס מרכז ה证实ה בבית סוקולוב בתל-אביב ב-28.1.88. הטעיות הנדונות במאמר זה נותרו בtier יסודיות בספר הכרעות גורליות, עם עובד, 1986.

יג露וש לגיהנום ב策ורת מלחמות עם מדינות ערבי. הפליטים אינם יתומים, והם יכולים לתמיכת אלימה גם מצד מדינות ערבי, שבעוועידת הפסגה האחרונה בעמאן החליטו על הצורך להיכון למלחמה, באמצעות את העיקרון הסורי "האייזון האסטרטגי" עיקרונו כל-ערבי, אמן בצד קרייטון להסדר בחסות ועידת ביילאומית. ההחלטה שנטקבה בועידה, להגדיר את "הבעיה הפליטינית" כ"בעיה המרכזית של העربים", פירושה הדגשת זיקת מדינות ערבי אליה, וכוננותם לפעול למען. עיראק, בסופו של דבר, תשחרר מהמלחמה עם אריאן, אשר ככל המלחמות גם לה יהיה סוף. צבאות ערבי מתחזקים כמותית ואיכותית. אם תפרוץ מלחמה עם מדינות ערבי יתMOVט השלים עם מצרים בן לילה, ונctrיך לשוב ולחلك את צבאו לשתי חיזיות. ניצחון צבאי ישראלי עלול שלא להתבטא בתוצאות מדיניות, כפי שאירע ב-1973 וב-1982. (זכור כי האמריקאים היו חזקים לאין ערוך מהויטנאמים ואף על פי כן הם שהובסו). מלחמות תהיינה מעתה הרסניות,啻gal הרסניות הנשך ודיווקו, ויכולתנו לטפוג אבדות מוגבלת, וככל שיירבו נפגעים, יועצא קיומנו. האפשרות של מלחמות בהיעדר ההסדר היא כום רק מגמה, ואולם במגמות יש להבחן לפני שהפכו עובדות.

הבה נזכיר ונשnen לעצמנו: מדינה יכולה, אמן בקשימים, להגן על גבולות רעים כגבולות שיהיו לנו לאחר שניסוג מהגדה ומהרצעה, ואולם היא אינה יכולה להגן על עצמה אם קרובה למוחצת אוכלוסייתית נאמנה לאויב. עם כל מאגרה הגעני לא תוכל ארצות-הברית להתגונן אליו התגוררו בקרבה 120 מיליון רוסים. איהhnת סוגיה זו מראה על עיות חשיבה לאומי מודאג.

ככל שההסדר יתמהמה יותר התנאים שנוכל לקבל. כבר עכשיו הם רעים ממה שיכלנו להשיג ב-1985. עוד לפני כן אפשר היה להגיע להסכם עם חוסיין לבדו – סירבון; חוסיין נאלץ לצרף את אש"ף, בלבדיו אינו יכול להתקדים; ואחר כך גם את הסורים; פעם די היה באמריקאים, מעתה אי-אפשר היה בלי הסובייטים. ההסדר ביזמתנו, בקוםה זקופה, היה מניב תוכאות טובות יותר מהסדר אליו נבו אונסיטם, על ארבע. אכן מצבנו במשאי-ומtan לפני התחלת המהומות בשטחים בדצמבר 1987 היה טוב מאשר מכאן ואילך, לאחריה, במשאי-ומtan שיתנהל בלחץ. אם נמתין, המהומות בשטחים יתחדשו לפרקים, וקרוב לוודאי יחמירו. ככל שנגיע הצלחתם זו של העربים עלולה להגדיל את TABונם, והדרישות מעתנו ילכו וייצמו. דבר זה מדיניות ישראלית נבונה הייתה צריכה למנוע.

נctrיך לשאת ולתת עם הפליטים, אשר לו נערך בינויהם משאל-עם היו רובם מוצבאים שאש"ף מייצג אותם, לא משום אהבה אליו, אלא משום שהוא מסמל ללא מתחרים את הרעיון שהפליטים מהווים ציבור אנושי הרואין לביטוי מדיני להוועית המשותפת. ארצות-הברית איננה קובעת את הרכב הממשלה הסובייטית למשאי-ומtan, והיומה של ישראל לקבוע את הרכב הממשלה הערבית למשאי-ומtan

עמה, מועדת לכישלון. התקווה לנציגות פלסטינית מקומית המנותקת משאש"פ ומתחנה ממנה היא חזון תעטועים. הטענות הנשמעות נגד אש"פ בשטחים (למשל היגיון האיסלאמי) הן על מתיינותו. אולם גם הוא רואה באש"פ את שליחו ומיצגנו.

המהומות בשטחים

לא נכון הדבר שהמאורעות בשטחים באו כהפתעה, ובוודאי לא לי, שחוורתינו והזהرتינו בחרצאותי ובספריי הכרעות גורליות מפני מה שקרأتي **בלפעוט יציה** בשטחים; התרעתי, כי שלטונו יליך וייה בלבתי נסבל לתושביהם. אני מאמין שאילו ספרי היה נפוץ ונקרא, היה הספר מסיע לשנות את האקלימים המדייני בארץ ולמנוע מעתנו פורענות. אכן, בספר שבו ניתוח מפורט של המצב יש יתרון על פני מאמרים בעיתונות, אולם ורק מעטים עזרו בהחצתו. העם והממשלה בחרו להאמין להכרזת ראש הממשלה על גל התפרעויות בגין שנה כאילו היה: "פרפור הייאוש של ארוגני הטרור" (וה ארץ, 22.12.86). האם זו הפתעה, או קווצ'ר-ראות? לא "נקלענו" למשבר, לדברי ההתקצלות השגורים בפיינו, אלא במו ידינו הבנו אותו עליון.

המהומות בשטחים הביאו, באורח פרדוקסל, להומיניזציה של הפליטים בעיני ישראלים, שהתעוררו לראותם לבני אדם התובעים את זכויותיהם האנושיות הקיבוציות. אמנים התעוררו זו מלווה בתרומת הישראלים על הפרת שלותם, ועל שימוש "בלתי נאות" בילדים מיידי אבניהם. בחילילים חן אולי מולידות איבה "ণיצית" ברמה האישית, שבעצידה "יוניות" מודינית בקריה: "צריך להיפטר מן השטחים". אכן, בחלק מהעם אין עוררו ספקות ביוכלהנו לקיים בשטחים שליטה לאורץ ימים. ואולם בחלקו الآخر, שאינו חף להודאות בטעותיו, מודגשת התפיסה שאין בכלל אפשרות של הסדר, אין עם מי לדבר, זה מאבק של "או אנחנו או הם". התביעה לשטחים נובעת בתפיסה זו, בעיקרו של דבר, מתפיסת דתית ולאומית, ואולם כמציאות של רב נפלו הדוגלים בה על הנימוק הבטחוני והם מבקרים להניף אותו ברמה, כאילו עמדתם נגזרת רק ממנה, וכайлו הדירה לשיראל גדולה מותכנת אך ורק מצטיוי קיומי. אין זאת אומרת שדגותם לביטחון אינה כנה. לקבוצה זו יש אינטרס בהקצנה ערבית, כהצדקה לטענתה לצורך של ישראל להקצין, וכן בלי משים גם יפעלו איסיה למען תקצנה העמדות הערביות. אין זה נכון עם מי לדבר, אלא אנו מבאים לכך שלא יהיה גורם כזה. גישה כזו של אבסולוט יציה של הסכוז (לאחר שכאמור החלה "רלטיוויזיה" שלו) מופיעה גם אצל הערבים (בארגוני "חזית ההצלחה" שמחוץ לאש"פ, ואך בחוגים שבו, ובגיון האיסלאמי). זה הימור על כל הבנק. התמודדות מעין זו איננה כלל סימטרית ואיינה לטובתנו. מיעוט ערבי המתקרב לרוב נמצוא אצלנו, ולא מיעוט יהודי אצלם. ככל שיתפתח בארץ ובאזור התיכון גיהנום, חברות בלתי מפותחות

חברות הערביות שהן מבוזרות, יכולות לשרוד בו טוב יותר מ לחברתנו התלויה במוסדות ריכוזיים של פגיעותם עלולות להיות תוצאות חמורות.

פתרונות

הטענה המשמעת, שכש שהרבים אנו את גבולות 1947 ומסכימים לגבולות שלפני 1967, כך יסכו גם לגבולות שלאחר 1967 – מוטעית. תמיית העולם בגבולות לפני 67 היא שהבאה אותם להסכים להם, ואולם הערבים לא היו נדיבים יותר מ Datum הקהל והממשלה הדורשות שנזoor לגבולות לפני 67. דהיינו ההסדר לא תביא לעמלה ערבית נוחה, אלא להיפך, תכמה על הערבים לחזור לעמלה הישנה של תביעה חיסולנו כמאבק מוחלט עד חורמה, המתוגבר בהכרה שנסיון מיטון מצידם היה לשואו. האירוניה היא, שאזוי יכחשו שמייתנו אי-פעם את עמדתם והיו נוכנים להסדר שלום עמו, ובכך רק יאשרו את טענות הקיצוניים שלנו. אכן אנו מסייעים לקיצונים שבם. מתיינות ערבית איננה יכולה להחזיק מעמד בלי מתיינות מצדנו, ומשום כך אין היא אוטונומית, ואילו קיצונות ערבית יכולה להתמיד כמו שהיא. אין כל סיכוי שהערבים בגדה וברצועה יאותו להימצא תחת שלטונונו, ולאורך ימים אף לא באוטונומיה מלאה, אשר ככל שתתבסס תערור תביעה להרחבה לעצמות. בשאיומתנו ביןינו לבין הערבים במסגרת האוטונומיה יהיה מצבם טוב ממשוא עכשו, בטרם התבasso, והם יוכל לשחוט תנאים טובים יותר לעצםם בהסדר הסופי.

הטענה שהפתרון הוא אוטונומיה מלאה לפי קמפ דייזיד היא מוטעית. האוטונומיה בהסכם קמפ דייזיד היא רק אמצעי זהני לתקופת מעבר לשם מימוש סעיף ה"נסיגה", כנדרש בהחלטה 242 עליה מבוססת הסכם קמפ דייזיד ואשר למען ישומה נחתם. אם היה והוא מהם ממדני הנסיגה הנתבעת בהחלטה 242, הרי הנסיגה המלאה בהסכם קמפ דייזיד תהווה תקדים ופרשנות מוחשית ומוסמכת למה שהחלטה זו תובעת מأتנו. הלוואי ואיזה גורם ערב יאות לקבל מأتנו פחותה ממה שקיבל סאדאת, והרי הגלויות הבינלאומית ודעת הממשלות ודעת הקהיל תעמודנה לימיינו בתמיכה בזרישתו למלא התשלום. לא יועלו תעתועי מלל: גם הפתרון לפי קמפ דייזיד פירושו נסיגה מלאה מהשטחים כמו הנסיגה מסיני, בין אם נאמרו הדברים בפירוש ובין אם לא. אכן מקרים חתמה על הסכם השלום בהנחה שאחריו יבואו הסכמים דומים, אשר כמהם כהסכם עמה יتبasso גם הם על החלטה 242 כמפורט בהסכם קמפ דייזיד. לאחרונה היא טוענת שרומתה, טענה שלפני כן היססה לטען, מחשש לעג מצד מדינות ערב. מקרים עודנה שומרת על הסכם, לא בגלנו אלא בغال האmericאים וסיעום הכספי. יש משום אי-יושר בהיפוך העמדה של אלה שהתנגדו להסכם קמפ דייזיד, כיון שהבינו שהוא מחייב נסיגה מלאה גם מהגדה, ואשר לפטע נעשה חסידים של ההסכם ו"תהליכי", בלי להסביר כלל כיצד משליליים הפכו ההסכם ותהליכי לחוביים. האם נשתנו דרישות ההסכם מأتנו?

היו ישראלים שהכחישו את עצם קיומם הבלתי הדמוגרפיה, והיה בכך גילוי של צב עצמי. אחר כך החלו משובבים את נפשם ברעיון, שהבלתי הדמוגרפיה תיפטר עליידי "טרנספר", שהוא שפה נקיה לגורש. מתחת לכל עדשה סיפוחית מסתתרת עדשה גירושית, וכיון שהערבים ימאנו לעוזב, יהיה צורך לכפותם בכוח ולהריגם בהם. אם נסיוון גירוש קמעוני של בודדים נתקל בהתנגדות ביןלאומית, קל וחומר מה יועל לנו ניסיוון של גירוש סיטוני. טענת תיקון המצב עליידי עליה גם היא טעונה שווה. בשנות העשרים היו העربים מעטים והיהודים מעטים, ואזاي לעלייה יהודית קטנה הייתה השפעה רבה. ביום מס' 60,000 יהודים תשנה את יחס מיליון, ואפלו עליה הנראית כפנטסטית של 60,000 יהודים וערבים בארץ קרוב ל-6 האוכלוסייה באחוזה אחד בלבד. ככל שיגדלו המהומות תקטן התירויות הארץ, ותפחח העלייה.

ערבי ישראלי הסתגלו למدينة ולארחותיה וכך לתרבות העברית, שרבים מהם מותמצאים בה טוב יותר מהתרבותם. הרוי זה הישג עצום. אולם ככל שיימשך הסכסוך ויחמיר, יתרחק תhalbיך הפלשתיניזציה שלהם, ויתרחב הפער בינם לבין המדינה, עד כדי חתירה להיבטל ממנה. המתאמצים להשיג מטרה שאין להשיגה, יכולים להפסיד את מה שניתן להשיגו. כך, ריבוי ההש侃עות בגדר והפניה כוכ אדם אליה עלולים להחליש את אחיזתו בגליל.

עמְדָת אֲרֹצּוֹת - חַבְּרִית

טעות הרווחת בציורו היה, כמובן השירוטים שלנו לארכות-הברית כה חיוניים לה, שהיא תמשך לתמוך בנו, נעשה אשר נעשה. לפי טענה זו ביקורת מצידה כלפיו הם רק יציאת חובה כלפי חוץ וזריות אבק בעיני העربים, ואין זו אלא מריבה משפחתיות, טקנית ולא אסטרטגי, ולא יארכו הימים והיא מתרצה לנו. בהטעיה זו שתהיה לנו לרועץ, אשימים לא רק לחשנים מרים המעלה המדינית המפיצים זאת, אלא גם האמריקאים עצם. אולם החשבון ההיסטורי מי אשם בטעותינו או חשוב. שפה דיפלומטית עדינה אינה מובנת בישראל. אולם ככל שתוגדש סאות התגוררנו וצלולנו בתביעות של מדינות העולם, לרבות ארצות-הברית, כפי שמבטיחה המדיניות הנוכחית, סופנו לספוג אכזבה קשה בגין מוחשי נגדיינו בעיצומים ובמעשים. רק אז יובנו הדברים שלפני כן נאמרו לנו בלשון רכה. אולם זאת המעוות אי-אפשר יהיה עוד לתקן.

חוושני כי בסופו של דבר יתברר, כי תמקת ארכות-הברית בנו, אפילו שנבעה מהטבות שבכוונות, האזקה לנו בחשבון ההיסטוריה, שכן אפשרה לנו לשקוע במדיניות שתהיה לנו לרועץ. הטרגדיה של עולמנו היא שבראש מעצמה עומדים בני אנוש שאינם בהכרח נבונים ומרחיקין-יראות מראשי מעצמה מקומית. תקוות המתונים בישראל שארצות-הברית תסייע לישראל להבין את מצבה אוכזבה שוב ושוב. علينا לפקוות את עינינו בעצמנו ולתקן את מדיניותנו.

הנורמה המרכזית של המערכת הבינלאומית והמשפט הבינלאומי בימינו היא הגדרה עצמית, בשם חלו השינויים הגדולים בזמןנו והשתחררו המושבות. מדינה הטוענת שתוכל להתקיים רק אם נורמה בינלאומית ראשית זו תופר, טופה לפגוט בגליטימיות של קיומה. כך עולה חזון הבלתי שישרآل מעמידה את עצמה בעימות עם האנושות וכופה על העולם לחשוב שקיומה אונכראונייסטי. אין זה נכון שהעולם כולו נגדנו, אלא שאנו מעמידים אותו נגדנו. האם מישחו חושב שכחונו עדיף? ישראלים מתלוננים על שדעת הקחל העולמית מעתלתות מדיקוי הקרים ומכך שנמנעת מהם מדינה, ועם זאת אינה מסכימה שישרآل תמנע מדינה מהפלסטינים. נכון, יש Ai-Cidak בעולם. אולם קיופה הקרים בשלילת מדינה מהם, אינו יכול לשמש אסמכתא לשולול מדינה מהפלסטינים.

המשמעות של ירושלים וירושלים

המציאות שהולכת ונוצרת תקופה על ישראל לסגת מעמדותיה המדיניות, לסתת מן השטחים ולשאת ולתת עם אש"ף. יубור לנו משב ראיות משניוכחה עד כמה טפשית הייתה מדיניותנו, ממש מקרה קיצוני ב"מצעד האיוולט" של ברברה טלמן, כמדינה שנagara בניגוד לאינטרסים של עצמה. בנסיבות שבזבזו בשתיים אפשר היה לפרט את כל בעיותה של ישראל, בrama הלאומית, כברמות רוחות הפרט והחברה. המהלהמה תהיה חמורה וכואבת כוגוד התកות שהרקיעו קודם לכך. זהו מצב מסוכן, שכן דרך בני אדם לסרב להכיר בטעותם, בivid, כשהדבר מציגים כשותים, ולמרבה הפלא הם עלולים אפילו להבהיר את דבקותם בקן המדיני היושם, למרות שהוברר כמוותה (תיאורית פרופסור לאון פס廷גר בספר: "כאשר נבואה מוצצת").

המשבר יהיה חמוץ במיוחד במפלגה, שהעמדה המדינית של הסיטה קודשה אצל באידאולוגיה. בשביבה הדרוש לסתת מהгадה יהווה פשיתת רג'ל אידאולוגית, פתיחת התחשבות היסטורית מצד העם, שבושא פסק דין נחרץ על כל דרך בזונות. אין לתמוה אם קבוצה זו תעדיין להמשיך לדובק בעמדותה המסורתית, אפילו אם דבקות זו מסכנת את קיום ישראל. מה יעשה השרים בהימנונים "למota או לכבות את ההר", ומה יצוו לעם משוחבר שאין לכבות את ההר? הרי בהשquet עולם הנטה לגינויים לא התוצאות עיקר, אלא הסגנון המרהייב. אכן העם נהג בהם חסדו עלול להפוך ליחס הפוך של אייבה, כאמצעי לכפר על ותchos הכלכלה, ואולם חסדו עלול להפוך ליחס הפוך של אייבה, כאמצעי לכפר על טעותו, ולהתפרק ממנו. אנו גאים בMASTERNO הדמוקרטי, אולם הוא ימוד ב מבחן קשה כשיתברר הצורך בשידוד מערכות מדיני ומפלגתית מכך, אולי עד כדי היעלמות של מפלגה. נטיותם של מנהיגים לדאוג שבעזם שלטונם לא יחולו שינויים מדיניים על כישלון דרכם ומפלגתם, ואפילו במחיר פורעניות גדולות יותר בעtid, עלולה להיות לכולנו לרועץ.

המשבר הלאומי עלול להיות חמור גם משום שהוא עשוי לפגום בדיםוי העצמי הלאומי, להנihil אכזבה מן הציונות, והבריות בתואנה בטרונה אףלו נגד הדת היהודית שפורהה עליידי מרבית אישיה, כתומכת וכמאלצת להחיק בעזה הסיפוחית ולגלות עינויות כלפי זרים, מוסלמים נוצרים. היכלון המדיני יזקף גם לחובתה של הדת.

טועים המאיימים במלחמות אזרחים ואחים בישראל. לטובתם יישמרו נא מלכפות על צה"ל לפנות את החתנויות, שהרי בלעדיו נוכחותו בהן יוחמר מאד מצבן. אך המשבר הלאומי יהיה כרוך בטרגדיות אישיות קורעת לב. כיצד נקל עליהם?

כבר היום יש צורך לנקט אמצעים פרופילקטיים לפחות פני הרעה כשahaslıot תתנפצנה. ראוי שהממשלה או הכנסת תמנה ועדת מרכבת מפסיכולוגים, סוציאולוגים ואישי ציבור לטcss עצה כיצד לרך את חומרת המלחמה הלאומית הצפואה לציבור כולו.

טפיחת המציגות על פניה של מפלגה עלולה לאלה את עמדתה שהופרחה ולהסotta בטיעונים דמגוגיים. למשל, כבר היום עולה ניסיון להציג את עדמות הליכוד וחילק מהקיצוניים כאילו היו רק עדמות פתיחה למיקוחם עם היריב. מכיו משתמע כי מצאו המדיני והכרזות מנהיגיו, לרבות הצהורותיו של ראש הממשלה, היו רק לתפארת המליצה. איש הילich, שישרבו להכיר בכך שא"פ הבדיל בו "תכנית גזולה" ל"מדיניות", נוטים לפעע לتبוע שהבנה זו תחול עליהם, וכאילו מדיניות הסiphoch הייתה רק בחינת "תכנית גזולה", כחלום שאינו מדיניות. אולם כיצד טענה צו מתנישבת עם התחלותיהם האם אין זו מדיניות? כיצד ישאו המנהיגים פניהם לעם שהוטעה להאמין כי העמדות שלhn הטיפו, הן הלוות לאומיות פסוקות שאין לסתת מהן?

להסתורת שלונם תונחת מצדדים מתקפה על היריבים המתונים, כאילו הלו בוויתוריים מסגירים קלפי מיקוח. אך רק במזרח התיICON אפשר להציג משא ומתן מדיני כשוק מזרחי, ולהוליך בכך שולל קהיל מאמנים. הנה המעכבות מカリזות בעלייל על עדותהן האסטרטגיות הרבה לפני תחילת המשא ומתן, ורק על סמך הכרזות אלה יכול המשא ומתן להתחיל. המיקוח במשא ומתן הוא על הפרטים, אבל איןנו על העקרים שנייהו, שرك הסכמה מראש עליהם היא שמאפשרת את פתיחתו. ואילו גישתם של המתונים בישראל, המציגים נכוונות ממשית למשא ומתן ומפרטים את עדותם, שהיא תנאי להתחלה משא ומתן, מכונה בפי הקיצוניים מעשה אנטילאומי. במקומות לטמון את פניהם באדמה מתבלמים הקיצוניים את טיעוניהם אלה באמרות גבורת וטעומות נש על הצורץ בזקיפות ראש, הצורך בסבלנות, מה החופזה? יש להיות עקשנים וחזקים, וכדומה; כאילו ליריביהם המתונים יש רק מאוי אחד בלבד – ישראל תהיה חלה.

הישראלים אינם לבדם לצורך דחווף בהסדר, והכרתם לצורך זה איננה חשופת אותם לשפטנות. אותן טענות נשמעות גם מצד השני, שמא קוצר רוחם של הפליטים להביא לסייע את הכיבוש הישראלי יונצ'ל על-ידי ישראל. (הכרעת גורליות, עמ' 24 ו-84). בשני הצדדים יש הכרה בדחיפות ההסדר, ומהיעדרו יסבלו שנייהם.

ה מ ע ר ז

המערך היה צריך להיות מעוניין שיינטש בארץ ויכול לאומי גדול על המטרות הלאומיות ועל האפשרויות העומדות בפניו: מה חזון ומה פנטסיה? ואילו ממשלה אחת לארמית פירושה היה סתימת הגולל על כל יכולות השכמתה הלאומית; וכיום הפך לאנטי-פטרוטי. אולם אם אין חשבים רציונליות גראן אשר כנדרש בזיכוח, חשבים רגשית גראן, ובפניהם לרשות חזקים הליכוד והדתיים מהמערך. המערך נכשל מלהבין כי על-ידי האחדות הלאומית הוא הסיגר את העם להשתקפות החשיבה הריגושית. למרבה הצער מורי הדור וטופריו תמכו במשלה זו בשם רעיונות רומנטיים של עמיות ("נוודניות"). הנזק שנגרם לישראל מהממשלה לאחדות לאומית גדול מהתלאות שהיו באוטו עליינו אילו נמשך שלטונו הליכוד. הצלת הליכוד מעצמו על-ידי המערך הייתה רק לרועץ. משבר חמור אחר מלחמת לבנון היה קל מהמשבר הנוכחי וMspחחים, על הנזק שעוז ייגרם לישראל בגיןם. אכן כאמור, התנאים שניכל להציג בהסדר שאליו ניגר יהיו גורעים מאשר בהסדר ביוזמתנו. זו תהיה תרומותם ההיסטורית של הקיצונים ומורשתם לנו.

ה"קייס" של המתונים בארץ הוא מצוין, ואף על פי כן, הם כושלים. הסיבה העיקרית היא שהמתונים אינם מיעזרים להציג את עמדותם באוותה תקיפות כמו הקיצונים. הטיעון החזק ביותר לגבי בני האדם הוא המוות. בגין חזר וטען – הנסיגה פירושה "סכנת מוות"; שמייר: "ועידה ביןלאומית היא התאבדות". מנהיגי המערך לא הכריזו בראש חוותות: "סיפוח – פירושו התאבדות". יש מתונים מהחניפים לדעת הקהל בקביעתם, כי אנו יכולים לדכא את המהומות ולספח את השתחים ולשלוט בהם, אולם במחיר קיפוח הדמוקרטיה שלנו, והרי ربיכם בארץ רואים בחשש זה אסתטיניסטיות, Caino בידנו לפטור את בעיתנו, אלא שאנו אנני נפש. כך טוען הרב כהנא, שמבליל דעת מתונים אלה תומכים בו. טענה אחרת בפי המתונים: "אינו חפצים לשלוט עם זר", והרי ربיכם אצלנו מטאורים לכך ורואים בכך תיקון וצדוק ההיסטורי, שגם, שרביכם משלו לנו, נמשל פעמיים בזולטנו. הקרבת הדמוקרטיה נראית תשולם קטן להבטחת בטחוננו ולביסוס ארץ-ישראל שלמה. אין פלא שמנاهagi הרים המתו יותר נראים לעם, שמתבשש מעוצמה, כנמוסות, שאין למסור בידיים את השלטון. הבעייה שלנו איננה כיורא לא לא קיומם – איננו יכולים לשלוט עם זר לאורץ ימים ולספח את השתחים, ובעיתנו איננה שניהה מדינת אפרטההייד, אלא שלא נניה.

ליקויי חסיבה

בURITY ישראלי אינה רק מדינית, אלא בעיקרה היא מטה מדינית בעיוותים בדפוסי חסיבה בסיסיים: פיאור אידיומטיות ואיהבנה שהמציאות קובעת את גבולות האפשרות, וכי מה שאינו מציאותי אינו ולא יהיה; פיאור הרצון – ווילנטריزم, כאשר דיבר להציג מטרות, והתעלומות מנותני המצב ומהכריכים של הציונות לבדה, כאילו אנו חיים בחלל ריק, ותוך התעלומות מהסדר העולמי, מאומות העולם ומדרישות הזולת, וכל זאת מתוך פרובינצייאליזם אנטרונית; חוסר חסיבה אינטראקטיבית ביןנו לבין זולתנו, דהיינו שאנו נציג "קייר ברזיל" ונפגין עיקשות וכאילו זהו רק פטנט יהודיש לנו, והיריבינו יכול לנוהג כמוינו, חסיבה בלתי מסקנתית – למשל, הכרה בנזק שניבע מהתמדת הסכוז בלי להסיק לכך כי יש דחיפות לצורך בהסדר; חוסר חסיבה מערכתי – הצלצחות בתוצאות רעות שהנסיגה תביא, בלי להשווין לתוצאות הגורעות של המצב שיתהוו אם לא ניסוג; הערכת מנהיגים ומאורעות לפניו, לא לפי תוצאות – שהרי אם כך, מלחמת לבנו טובה על פי כוונותיה; העדפת רוחם בטעות קוצר והתעלומות מנזקים גדולים בטוח הארוֹץ במעשה הסיפות; החשבות האחדות כאילו היא תנאי מספיק להצלחה, ולכן כל ביקורת ודעה נוגדת הם פריצת הגדר ובגידה – והלא הגרמנים והיפנים היו מאוחדים והובסו, וירושלים נכבשה אחר מצור קצר לא משום "שנתן חינס", אלא מושם עצמת הרומנים שדיכאו את כל המרידות בלי יוצא מן הכלל. יום אחדות פירושה התגייסות הכל לתמוך ב��וי מדיני מוטעה, והליהקה ייחדי כאיש אחד לפורענות, ואילו אפזרות תיקון והצלחה מונחת דזוקא באיז Achotut וביבורת; כך גם הפגנת תמייה של כל העם בטיפוח ו"איתנות" לא תרשימים איש ולא תגער מהדרישה שניסוג. חיל ורעדת לא יאחזו את העולם למראה אחודתו בתביעה להתריר לנו לעשות כעולה על דעתנו. הללו hon הטיעות של "סובייקטיביזציה של גורש ההצלחה", כאילו הצלחת המדיניות תלויה רק בנו וברצונו.

ליקויי חסיבה אלה טופחו מכוחה של דמגוגיה. המנהיגות משתבחת ברצונה בשולם ובהסדר מדיני, שכוכונת הסדר מדיני שיכיר בשליטות ישראל בשטחים, אשר פירושה המשעי הוא סיוף. שלום והסדר זהם הם רק חלום תעשיים; הרי כל הcovבשים בעולם הכריזו על רצונם העז בהסדר מדיני ובלום שיאפשו להם ליהנות מכיבושיםם, ורק למען שלום זה ייזמו מלחמה; לדרישת ראש הממשלה שלא תיקבע ריבונות בשטחים, בעודם שככלו מוחלק לשטחי ריבונות, יש ממשמעות אחת והיא, שתתמיד בהם השליטה הישראלית, לכל היותר בזורה מעודנת; המנהיגות מזמין את העربים למשאיומון להסדר ובאותה שעה מカリיז' רראש הממשלה וחוזר ומカリיז' כי "גם לאחר האוטונומיה לא תותר ישראל על שום חלק הארץ ישראלי" (הארץ 16.1.88). אם כך, על מה המשאיומון? הרי נראה לנו כמתעתעים. הוא

כנראה סומך על קוצר זכרונו של העם בבוא שעת המשא-זומתן, לכשיתברר שאין המצב כמוות שתיארו. המנהיגות מצפה להסדר מידי ג'אווני כמעשה נסים וכשפים של סיוף שהפלסטינים, הערבים והעולם יסכימו לו, וכך מבוססת את מדיניותה על תקנות בלתי-יראליות, על הימור, בחינת "מ' ז' ג'וֹת טוֹטוֹ" בקנה מידיה לאומי; כל מי שאינו מאמין ב"טוטו" הלאומי מוצג כקרח-אמונה; צריך גם לסמוך על כך שתהיה עליה המוניה, שגם היא עניין של הימור "טוטו", ומה אם לא תבוא? המנהיגות עשוה "טרוריזציה" של הסכסוך, כאילו מהותו הוא רק מאבק נגד טרור, הטror הוא כביכול עיינו המרכזית, א"פ הוא ארגון טרוריסטי, ומכאן רק בעמ טרוריסטי יכול היה מקום, וasma הא"ס שהכיר בו. ומה הנסיבות שמאפשרות לו נציגות דיפלומטית בבירותיהם הם כולן רק שוחררי טרור? אניini טוען שא"פ הוא ארגון נאה; תורתו ואורה חייו מכוערים, אבל אלו נושאים ונוגנים לא כהעתקת תעודות התנהגות טוביה ליריב, אלא ממשום שהוא ירייב.

דמוגניה יש בפזמון החוזר בפי מנהיגים אחר כל תקללה וכיישלו כי "הסביר" היא התרופה, וכי "צריך להסביר", כאילו זולתינו נבערים מזעם ומצפים לחוכמה מפינו. דעה שונה משלנו מוגדרת כאיהבנה; שמא אנו ומנהיגינו הם שאינם מבינים? לאחר האימרה "צריך להסביר" מתוווחים אומרים כאילו העולם כבר שוכנע. כל הפנית תשומת לב לקשיים ולביעות בדרכנו מושמצת כדפטיזם, כסיטיות וכחותירה תחת אמון העם בעצמו, וכאילו לא הפלגה באשליות היא שתעקע את האמון העצמי. נחלפו היוצרות – מאמץ למנוע מישראל נקרא תבוסנות. המידה הטובה של אופטימיות הפכה אצלנו למילה נרדפת לקלות ראש, וכך פסימיות היא האמונה באפשרות פתרון הסכסוך, שכן נאלץ לוותר, ואילו כאופטימיות מוכתרת העמדה שהסכסוך יימשך, וכי לתקופות ארוכות מאוד נהיה על חרבנו עד שהפלסטינים יותרו לנו, ויסכימו לחיות תחת שלטוןנו. החלוקה בין שמאלי לימין חלה כרגע על ההשערה החברתית, ואילו אצלנו הדוג בקנות בקפיטליזם שמרני ואולם רואה צורך בסדר שלום עם הערבים משוקץ כ"שמאלני". דמוגניה יש בטענה כי כל ביקורת ישראלית יש בה ממש עזרה לאויב בرعוין ובטייעון, והיא בחינת עידוד לו. בכך שלטת אצלנו איהבנה עד כמה הערבים אינם זוקקים לעצות וליעידוד מצדנו; הם מבינים יפה את המצב ואת אפשרויותיו, ובקיים בטיעוניהם בלי עזרתו, ומנהיגותם איננה נחותה ממנהיגותנו. הערבים למדו מנתנו רבות, אולם בשנים האחרונות חדרו להעריכנו הציבור חכם, והדבר מעורר בהם תקנות שיוכלו לנו.

יעירון צדקני יש בטענה כי כל הבעיה היא בצויר לשפר את איכות החיים של הפליטים, וכאילו זו תלונותם ולא הקובלנה הלאומית. שיחוד עמים לא סייע לקולוניאליזם. שום שיפור באיכות החיים לא ישכנע את תושבי השטחים להסכים להישאר תחת שלטוןנו. הם גם לא יקבלו היסוד בינוים אוטונומיה, בלי شيיקבע המכב הסופי. בכך למדנו לך מההוטוי קمف דיוויד. גם מילת הקסם להיכנס

ל"תħalik" לא תשכנע אותם, אם לא ייָמֶר לֵא יוֹלִיךְ הַתְּחִלָּה. מנהיג ערבי איינו יכול לסתור במשמעותו בלי לדעת שיש ערובה להצלחתו, זו חולשתם. דומה כי רעיון האוטונומיה הזרנית הפך לאמין, לא כלפי הפליטינים, אלא אמצעי לגניבת הדעת של הישראלים, כדי להרגילם לאט לאט לרעיון הנסיגה השלמה; ואולי זו הכוונה שהייתה צפונה בו מלכתחילה, כלຫוטות המנהיגות כלפי עמה. הוא הדין ב"תħalik", כתחבולה לשבע את ישראל בראשות משא-זומתן שאין ממנה מוצא, אלא בנסיגה מהשטחים, וכך יוכל המנהיגים לרחוץ בניקיון כפייהם. הלא התרדרדרנו?

דווקא מושום שהמדיניות המוטעית בישראל נבעה מליקויים בדפוסי חשיבה בסיסיים, נודע תפקיד חשוב למורים, לסטודנטים, לאינטלקטואלים, לעתונאים ולאקדמאים להיחלץ ולעמוד בפרק כמכוחם בשער. אולם הללו ברובם פרשו והסתלקו, וכל אחד DAG לעצמו ולמעמדו. הם לא נהגו כפי שנותחיב משעת החירום בה אנו מצאים. דומה כי במקרים רבים הייתה זאת הבלתי חשיבות העצמית שמנעה תמיינה הדידית זה בזו בהתכלחות להגיש מסרים ברורים לעם. לכל אחד מסר משלו והוא מסרב להציגו בתור חברו.

לא קל להשווות את איקות החשיבה הלאומית ואת איקות האידיאולוגיות אצל שני הצדדים. בודאי שהדבר קשה לאדם ממוני, ששייך למוניה אחד ואשר נתיעתו הבלתייה לחפש ולזהות מקומות תורפה בחשיבות היריב, העربים והפליטינים במקרה זה, והרי בכך עסקתי שנים רבות. אכן מצד הערבי הופיעו אידיאולוגיות במקורה ומשונות, אולם דומני שלא הופיעה אידיאולוגיה שכיה מוקדזה בмагמה כה מודגשת ל"סובייקטיביזציה של גורמי הצלחה" כמו בתנועה הרויזיוניסטית אצלנו. (ניתוח אורחות חשיבותה, ראה בספר הכרעות גורליות). אולי הנתונים האובייקטיביים המתבטים במספרים של העربים וברוחות ארצויותיהם חטטו מהם את הצורך לפנות לגורמים טובייקטיביים כערובה להצלחה, על העיוותים שהדבר יוצר. אמן הגורם של "יולנטירזם" מצוי בחשיבותם הלאומיות, אולם ככלית, הנטייה הרווחת אצלם היא דווקא להציג את הגורם יתרון.

עדת ירדן

אין עוד אפשרות להסדר נפרד עם ירדן. בוועידת הפסגה בעמאן נתקבלה החלטה באישור המלך חוסיין האוסרת פתרון נפרד. עוד לפני כן חזר חוסיין והכריז שאינו יכול לשאת ולתת עמו לבדו, ואולם דוברים ישראלים התימרו לייצגו טוב ממנה. בכל האירועים האחרונים בשטחים לא נשמעה תמיינה בחוסיין. לאורך ההיסטוריה בחלוקת הארץ בין ירדן לאש"ף תמכו מדינות ערבי באש"ף, וכן עלי חוסיין להכיר באש"ף כמייצג העם הפליטיני. אישור מעמדו של אש"ף בכל הסדר חזר גם בוועידת הפסגה בעמאן, בוגיוז למה שהתרפרנס בעتونות בישראל, כאילו

אשר הוזנה בה. ככלון העיתונות הישראלית בדיווחה על עידודה זו מدائג, בייחוד, לאחר שדלווה החלטותיה, שאמנם קודם לכן לא פורסמו. לאחרונה הכריז חוסיין כי במשמעותו יהיה ערפאת "אותי, לא מאחרורי" (אל-דסטור, 15.1.88), ומשה ומתן החל בין אשר לירדן לעצב עמדה משותפת, חרב הקרע שחיל ביניהם, ואשר לא אורה.

משחתאכזב חוסיין מנוכנות ארצות-הברית להביא לנסיגת ישראל ולהסכם, הגיעו למסקנה שאין ברירה אלא לפנות לבירתי-המוסצת, שאולי בעורתה יהיה אפשר לכנס ועידה בינלאומית שתביא להסדר. חוסיין בודאי מכיר שאין עתיד למשטרו ולמדינתו במצרים תיכון פרוע, כפי שיתפתחה בהיעדר הסדר, על המלחמות שיינטשו באזורה. אולם אם זה הוא מה שצפו, כי אז עליו להתכוון לפורענות, לשפר את יחסיו עם סוריה ולהביא לסלידריות ערבית, לרבות במסגרת "ازון אסטרטגי" כל-ערבי כדרישת הסורים, ולשם כך כינס בנובמבר 1987 את ועידת הפסגה בעמאן.

עימותים

בדיוון בשאלת של יישוב סכסוך יש לבחון אלו ויתוריהם עשויים הצדדים להציג, ומה ידחה על הסף. ליישאים חשוב להבין מה הם גבולות הויתוריהם הצפויים מהפלסטינים. גבולות אלה בודאי מושפעים ממהלך המשא ומתן ומההלך שיפורעלו עליהם, וכך על פי כן אין הם גמישים לחוטין, שכן יש בהם מינימום ממשן או לא. גבולות אלה קיימים במחשבת המדינה, בין אם נדון בהם או לא, ואל נא נחשוב, אולי מנקודת הגזמה בחשיבותנו העצמית, שדיון זהה אצלנו אכן משנה את חשיבותם המדינהית, את נטיותיהם או את נוכנותם, והוא עלול כביכול לדחוף להאمير בדרישות. התביעה הבסיסית ביותר אצלם היא להכרה כי העם הפלסטיני מהווע ישות מדינית שהוויתה הקיבוצית רואיה לביטוי מדיני בצוות מדינה. מדינה זו יכולה אחר כך ליצור קשרי קונפדרציה עם ירדן ולקבל על עצמה מגבלות, ואולם כל זאת בתנאי שבראשונה תוכר כמדינה עצמאית. אחר כך אפשרים הסדרים של שיתוף פעולה בין לישראל, כפי שהמצב והנסיבות מחייבים, ולטובת שני הצדדים. אכן בעבר טענו הפליטים כי רק הם ראוים למדינה, ואילו היהודים – לא. בניתוחים אלו חוגים נכבדים אצלם מעמדה זו, ואולם אין לצפות שייתרו להסכמים כי רק היהודים ראויים למדינה, ואילו הערבים הפליטים יכולים רק לאוטונומיה בחסות ישראל. כאמור, הם יסכימו לאוטונומיה כשלב ביניים, בתנאי שמראש תיקבע העצמאות כמגמה סופית.

הם דוגלים לצורך של **אל-יתנות העמידה** (צמוד), בדרישה למדינה פלסטינית ובמאבק למעןה, והציגו זאת בנוכנות להעלות קורבנות רבים מאוד. אנו גאים במסירות הנפש שגילינו במאבק להשגת המדינה. הבה נראה שאינו היחידים בכך, וכי שיירת הקורבנות שהעלו הפליטים היא ארוכה מאוד. מطبع הדברים גם אנחנו מופיעה תביעה מקבילה ל"איתנות העמידה", ואולם בנסיבות של סירוב

לsegue ולהתיר מדינה פלסטינית. נוצרת כאן אסימטריה בולטת; מצדינו איתנות זו פירושה התביעה למדינה שלא תהיה מדינה פלסטינית. ואילו מצדם איתנות זו פירושה במשמעותם חזרת ההטכמה שתינתנה ערבות לכל המדינות במזרח התיכון, כביטויו, שאמנים אינם מספק, שהכוונה גם לישראל. אסימטריה זו בין שתי העמדות של הישראלים והפלסטינים יוצרת בדיון הקהל הבינלאומית ובמשלוות הטיה לטובת הפליטים. התמודת האסימטריה עלולה להוביל הקציה בעמדה הפלסטינית והערבית לתביעת מדינה ערבית שתשתרע על פני כל שטחה של ארץ ישראל. כך תבוא סימטריה וכל צד יתבע שלא תהיה מדינה ליריב, אלא רק לעצמו. הגיונום ישתולל אז לכולם. התפתחות זו היא שראוי למנוע.

הברירה האמיתית העומדת בפניו ישראל היא זו: או שתהייה מדינה פלסטינית בשכנוננו, אמן קשורה לירדן, או שאנו נחפוץ דמוגרפיה למדינה פלסטינית, או כמובן יותר ערבית, שכן גם הפליטים ישחקו במאבקים שיתחוללו.

רגע של אמת

ישראל צריכה ללמוד לך מהמהפכה המתחוללת בחשיבה המדינית העולמית. בעבר הייתה החשיבה המדינית בדגם "הירואי": מהגדרת המטרה המשיכו לעיובד הפרוגרמה להשגתה. ההסכם האחרון בין ריגן לגורבצ'וב פונה ערך לדגם זה. לפנים טעו ריגן שאין להסכם עם הסובייטים משום שהם לא יקימו אותו ויוונו, והנה שינוי את טumo. שכן שני היריבים נוכחו כי הסיכון באיחסדר גדול מאשר בהסדר, במיוזץ השימוש, בנטול שהוא מteil ובפורענויות שייעול. הסכם רע טוב מהעדיר הסכט. שני היריבים מצוים באותה סירה בעלייבריה נגד המצב של אי-הסדר. משעה שיש הסדר הוא עשוי להוביל גורמים שייפאו את אי-האמון בין היריבים ולהעמיד בעלי אינטרס בשמירתו, שכן באופן ירחבו זכרונות הסיטוט של המצב הקודם, שאליו יכולים ימאנו לחזר.

לכך ממשמעות חשובה לבניינו. בוודאי שלאחר ההסכם יהיו חוגים ערביים שניסו להפירו. אולם בצדדים יהיו גם חוגים שלא יחפזו לשוב לסקנת הגיונום שמאימנת על האזרע בעדר הסדר. אכן הנושאים והנותנים יצטרכו ליצור עובדות וערבותות שיקשו על פתיחת הסכוז מחדש. יש בידינו קלפי מיקוח חשובים, ועלינו להשתמש בהם בתקיפות ובחוכמה, כדי לשפר את תנאיינו בהסכם, ולהבטיח את יציבותו ההסדר. שליטתנו בזכות המ עבר בין הגודה לרצעה תיתן לנו אמצעי לחץ רציני, גם הגורמים הבינלאומיים יתמכו בביצור ההסדר לחזקו.

הבה יעריך כל אדם מישראל את הכוון בו זורמים המאורעות, וניסה לחזות את ההתפתחויות הצפויות, האירועים האפשריים, המשא ומתן, לחץ העצמות, ההסדרים והמצבים שלulos לחיוך, וישום למציע המפלגות ולבשורות המנהיגים. בוודאי ההיסטוריה אינה בכיסו של איש, והגיונה אינו מצית

להגionario. אף על פי כן, חייבם אנו לצפות קדימה, ולהיות מציאותיים ופקוחי עיניים, בלי לקפח בכך מכוח האידיאלים והשאיפות. המאמץ לראות את הנולד איןנו רק פיקחות מעשית, אלא הוא חובה מוסרית כלפינו, וככלפי ילדיינו. אכן חוכמה היא להשכיל להעריך תהיליכים ואנשימים כדרך שתעריכם ההיסטוריה. הגות זו שmagmat פניה העתיד עשויה לסייע לנו לעצב את תפיסותינו, ולהעריך מפלגות וzionיסטים כבר בהווה.

יתacen שההתפתחויות תכפינה על מנהיגים לשנות את עמדותיהם. כיצד נתייחס לתופעה זו? האם נשבח את גישותם וণישא אותם על כפינו, או נראה בשינוי רק אישור מאוחר לטעותם, המUIDה שמרASH לא היו ראויים להניאנו, כאשרנו מבחנים ביניהם על פי גודל השינוי וחומרת הטעות. מדיניות איננה מעבדה שבה אפשר לנשות ולטעות, שכן לניסויים כאלה יש מחיר כבד, והם עלולים ליצור מצבים שאינם הפיכים.

ישראל עומדת בפני רגע של אםת במלוא מובן המילה. המסר העיקרי שיש לי הוא: הנה נוחיל לחשוב על מצבנו ברצינות. עודני או פטי מי באמונתי באפשרות הסדר. אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאוותו בידו; הוא הדין באומות העולם, ובנו. לא כל חלומותינו יתגשמו. אנו רוחקים מיסוד הסכסוך, ובמשאי וממן אם אמנס יהל, עלולים לחול הפסכות ומשברים. לא באתי להטיף מוסר. דאגתי היא רק איך תניב ישראל את התוצאות המריביות האפשרות. בעבר השיגה הציונות הישגים עצומים באמצעות דלים ועיצה דיפלומטיה מתוחכמת. אולם חל אצלנו תחוליך של הטפשה. علينا להשתחרר מן האידאולוגיה ומן האתוס שבו יסוד לתחילה זה. חוזשמי, כי בעtid יפסיקו ההיסטוריהינו כי תנאי ההסדר שהורעו, בגל התמהמותנו, היו שלמים על שצד הגילויים הנעלים בציונות, עלו בה הלוך-רווח ואידאולוגיה שהכשילו, ומורי הדור לא התירו. חומרת מצבנו מחייבת שחשבונו עם אלה שהטעוינו יהיה קפדי, ואולם בלי נטירה וקינטור, ומתוך נכונות לפתח עידן לאומי חדש. علينا לעצב חזון של "ציונות של א' – והנתונים לכך מצויים בירבוי כישרונות בארץ – במקום "ציונות של משטחים" ופופוליזם, ולטפח ביציר גישה של ביקורת עצמית בוגרת וمبرיאה שתחSEN אתנו מפני מדוחי האשלייה וההרתקנות. כך תתפשט החתירה הכלכלית להצטיינות ולאיכותיות – "מי יתן כל עם ד' נביאים".

**המכון ליחסים בינלאומיים ע"ש לאונרד דייוויס
פרסומי מדיניות**

יוסף גברון ואחרים
עתיד יחסם בברית המועצות וישראל

שלמה גזית
מודיעין, הערכה והתרעה (יוני 1981)

מאיר אבידן
היבטים עיקריים ביחסים ישראל-ארה"ב בשנות ה-50 (אפריל 1982)

דן חורוביץ
הקבוע והמשתנה בתפישת הבטחון הישראלית (פברואר 1982)

שלום ריכמן ואחרים
שיקולים להתוויות הגבול המזרחי של מדינת ישראל (אפריל 1982)

צבי רפיה
ארה"ב: גורמי פנים והשפעתם על עיצוב מדיניות החוץ בזיה"ת (מאי 1983)

L. Y. Laufer
U.S. AID TO ISRAEL, PROBLEMS AND PERSPECTIVES (May 1983)

מרדכי גזית
הרכש הצבאי של ישראל מארה"ב (מאי 1983)

מאיר מנדי^ץ
הוטיקאן וישראל (ספטמבר 1983)

מנחם מליסון
ירדן והגדה המערבית (ינואר 1984)

גב' שפר ומנחם הופנוג
ההשקפותיהם ועמדותיהם של קבוצות חברותיות בארא"ב כלפי ישראל: מצאי וערכתה
(יוני 1984)

L. Y. Laufer
U.S. AID TO THE WEST BANK AND GAZA: POLICY DILEMMAS (May 1985)

Olosola Ojo
THE POLITICS OF ARAB AID TO AFRICA (August 1985)

גב' שפר
יחסים פטרון וקליני: תלות ישראל בארא"ב (ינואר 1986)

משהו סופר
מנחים בגין בועידת קמפוס-דיוויד: פרק בדיפלומטיה חדשה (מאי 1986)

Ran Marom
ISRAEL'S POSITION ON NON-PROLIFERATION (June 1986)

S. N. Eisenstadt
THE INTERNAL REPERCUSSIONS OF THE LEBANON WAR (August 1986)

Arye Oded
AFRICA AND ISRAEL (December 1986)

מ. זיגר
הסכם קמפוס-דיוויד והקשרים המדיני (אוקטובר 1987)

Simon Benninga
THE EQUILIBRIUM PRICING OF EXCHANGE RATES AND ASSETS WHEN TRADE
TAKES TIME (October 1987)

אריה עוזך
אש"ף באפריקה (דצמבר 1987)